

UZGOJ I OBUKA JAZAVČARA

Jandrić, Marina

Undergraduate thesis / Završni rad

2011

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of agriculture / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:151:458221>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-26**

Sveučilište Josipa Jurja
Strossmayera u Osijeku

**Fakultet
agrobiotehničkih
znanosti Osijek**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Agrobiotechnical
Sciences Osijek - Repository of the Faculty of
Agrobiotechnical Sciences Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Marina Jandrić, apsolvant

Preddiplomski sudij, smjer bilinogojstvo

UZGOJ I OBUKA JAZAVČARA

Završni rad

Osijek, 2011.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
POLJOPRIVREDNI FAKULTET U OSIJEKU

Marina Jandrić, apsolvant

Preddiplomski sudij, smjer bilinogojstvo

UZGOJ I OBUKA JAZAVČARA

Završni rad

Povjerenstvo za obranu završnog rada:

1. Prof. dr. Marcela Šperanda, predsjednik
2. Prof. dr. Tihomir Florijančić, voditelj
3. Mr. sc. Ivica Bošković, član

I Sadržaj

1. Uvod	1
2. Kinologija	2
3. Uzgoj pasa u Hrvatskoj	5
4. Pseći svijet	6
5. Povijesni pregled nastanka pasmina	8
6. Glavni tipovi pasa	12
7. Jazavčar	19
8. Ispitivanje i ocjenjivanje jazavčara	28
9. Zaključak	38
10. Literatura	39
11. Sažetak	40
12. Summary	41
13. Temeljna dokumentacijska kartica	42

1. UVOD

Klišej je reći da je pas najbolji čovjekov prijatelj, ali ta tvrdnja već tisućama godina dobiva potvrdu. Ljudska bića i psi na mnoge načine dijele simbiotski odnos: ljudi uzimaju pse kao kućne ljubimce, te skrbe o njima u zamjenu za društvo, zaštitu i bezuvjetnu odanost. Čovjek i pas su tijekom stoljeća razvili jedinstveno, nerazdvojno partnerstvo. Biti vlasnikom psa privilegija je i odgovornost, ali pseću odanost treba uzvratiti praktičnom njegom, sigurnošću i poštovanjem. Psi su ljudima pružali podršku i zaštitu, fizički i psihološki, tisućama godina, a najmanje što ljudska rasa može učiniti nakon tako dugotrajnog odnosa je pobrinuti se da njihovi kućni ljubimci budu zadovoljni i sretni.

Postoji više od četiristo posebnih psećih pasmina, a njihov različit izgled u potpunosti je rezultat ljudske intervencije. Psi su se uzgajali kako bi udovoljili hirovima svojih vlasnika, a raznovrsnost njihova izgleda odražava se u mnogim sposobnostima i karakterima. Većina ljudi instinktivno želi skrbiti o živim bićima, a psi mnogima omogućuju ispunjavanje te potrebe. Psi su životinje čopora i slušati će osobu koju smatraju vođom čopora, obično svojeg vlasnika. Oni uglavnom imaju male prohtjeve, zahvalni su za lopli dom, redovitu opskrbu hranom i trebaju nešto teritorija koji mogu braniti. Bezuvjetno su odani, izrazito zaštitnički raspoloženi i ne kritiziraju nas.

Slika br. 1 : Mali i veliki pas. Izvor: <http://www.pollsb.com/polls/dogs>

2. KINOLOGIJA

2.1. DEFINIRANJE POJMA

Kinologija je znanost o uzgoju, selekciji i odgoju čistokrvnih pasa. Riječ kinologija potječe od grčke riječi *kyôn - kynôs - pas + logos - govor*, koja se označava kao nauka o psima. Uz nju se vezuju pojmovi kinolog i kinofil. Kinolozi su osobe koje znanstveno ili slučajno proučavaju probleme usavršavanja uzgoja, pasmina, genetike, nasljeđenih mana i svih pitanja vezanih za pse. Kinofil je svaki ljubitelj i uzgajač pasa koji pokazuje zanimanje za uzgoj i usavršavanje pasmine. Kinološka aktivnost obično počinje prije početka kinološkog rada odnosno držanjem i uzgojem čistokrvnih pasa. Prva udruženja uzgajivača i ljubitelja pojedinih pasmina pasa počinju se pojavljivati početkom prošlog stoljeća. U Velikoj se Britaniji stvaraju prvi klubovi kojima je cilj provoditi planski i sustavni uzgoj pasa, selekcionirati ih i stvarati standarde. Klubovi se kasnije šire i po zemljama zapadne Europe. Krajem prošlog i početkom ovog stoljeća, uznapredovao je uzgoj pasa. Takav nagli i široki pokret organiziranja ljubitelja i uzgajivača pasa u Europi, rezultirao je stvaranjem međunarodne organizacije koja ima zadaću koordinirati stručni rad oko uzgoja i selekcije pasa. Tako je u Europi ustanovljena FCI, kao strogo stručna organizacija. (Fédération Cynologique Internationale)

Budući ona ne prihvaća izbore i primjenu metoda nekih klubova ljubitelja pasa u Europi osim FCI postoji još nekoliko kinoloških međunarodnih organizacija koje izdaju svoje redovnike, organiziraju izložbe i imaju svoje sudce. Jedna od takvih organizacija je i Međunarodna kinološka unija.

2.2. POVIJESNI PREGLED KINOLOGIJE U RH

Počeci organizirane kinologije u Hrvatskoj datiraju iz 1891. godine, dok je Republika Hrvatska bila sastavnicom Austro-Ugarske. Opće hrvatsko društvo za obranu lova i ribarstva osnovano je u Zagrebu 1881., a deset godina poslije društvo je učlanjeno u austrijsko društvo za čistokrvne pse u Beču. Komisiju za rodovnu knjigu lovačko je društvo osnovalo 1897. godine. Njihova zadaća bila je podatke o čistokrvnim psima iz Hrvatske i Slavonije slati u austrijsku temeljnu knjigu za čistokrvne pse. Tri godine prije, koncem rujna 1894. Vrbovsko u Gorskom kotaru bilo je domaćin regionalne izložbe domaćih životinja na kojoj je bilo

pokazano 10 istarskih goniča što je nazvano "mala izložba lovačkih pasa", iako to nije bila ni smotra ni izložba u današnjem smislu, jer tada nije bilo ni kataloga prikazanih pasa, a niti ocjenjivanja.

Od 5. do 7. rujna 1906. godine u Zagrebu je po prvi puta održana prava izložba pasa s katalogom i to u okviru Hrvatsko-Slavonske zemaljske gospodarske izložbe. Izloženo je 103 psa različitih pasmina.

Prva utakmica međunarodnog značaja za ispitivanje redarstvenih i ratnih pasa održana je u Osijeku 1912. godine, a godinu kasnije u Zagrebu je u okviru Zagrebačkog zbora organizirana izložba s osamdeset pasa.

Kinološka aktivnost prestaje tijekom Prvog Svjetskog Rata, a raspadom Austro-Ugarske i ulaskom Hrvatske u u Kraljevinu Srba Hrvata i Slovenaca kinološka aktivnost najjača je u Sloveniji, pa je 1. listopada 1925. u Ljubljani osnovan Jugoslavenski kinološki savez. Krajem veljače 1929. godine primljen je kao pridruženi, a u travnju 1936. kao federativni član FCI-a. Ondašnji Savez lovačkih društava osniva 1926. kinološku sekciju za Hrvatsku i Slavoniju, koja se iste godine učlanjuje u JKS. Iste je godine u Zagrebu održana izložba pasa, a godinu poslije organizacija Društvo prijatelja pasa, koje se kasnije preimenovalo u Kinološko društvo koje 1932. izdaje prvi kinološki časopis u Hrvatskoj pod nazivom "Naši psi".

2.3. PRVA ZAGREBAČKA MEĐUNARODNA IZLOŽBA

Prva međunarodna izložba pasa svih pasmina u Zagrebu je održana 1932. godine. Razdoblje Drugog Svjetskog rata otežalo je i umanjilo kinološke aktivnosti. Slovenija je pripojena Njemačkoj, a kinološke veze i suradnje između podijeljenih država su prestale. Tijekom Drugog Svjetskog Rata u Hrvatskoj, kinološka djelatnost nije potpuno stala, postojala je organizacija, ali arhiva i dokumenti nisu sačuvani. Nakon rata Lovачki savez inicirao je kinološki rad. Tako je prva smotra pasa održana u Zagrebu 25.7.1948. Mjesec dana poslije u Zagrebu je osnovano Kinološko udruženje Hrvatske. Godinu dana poslije Zagreb je domaćin "Prve državne izložbe pasa svih pasmina na kojoj je bilo prijavljeno 350 pasa u 38 pasmina. 1950. godina bila je godina intenzivnog razvitka kinološke organizacije." Okružnica Kinološkog udruženja Hrvatske" za cilj je imala obavještavati članstvo o radu udruženja i pomoći uzgajateljima i članovima. Objavljivane su prijave parenja i legla, te najavljivane priredbe u zemlji i inozemstvu. Iste je godine osnovana sekcija sudaca i sudačkih pripravnika,

osnovane su sekcije za četiri osnovne grupe pasa i to za ptičare, jamare, goniče i nelovačke pse. Okružnicu 1952. zamjenjuje mjesečnik *Kinološke vijesti*, a 1953. počinje izlaziti časopis *Moj pas* koji je i danas glasilo Hrvatskog kinološkog saveza.

2.4. OSNIVANJE KLUBOVA PASA

Povećanjem broja pasmina i pasa, 1954. umjesto sekcija za grupe pasa osnovani su klubovi. Osnovan je Klub ptičara, Klub jamara i Klub za sportske pse, koji se kasnije preimenovao u Klub za njemačke ovčare i ostale sportske pse, a godinu dana kasnije, osnovan je Klub za goniče. Iz kluba za sportske pse odvojili su se vlasnici i uzgajачi boksera i osnovali Klub za boksera. Za sve pse napravljena je kartoteka s oznakama nasljednih osobina te su uvedeni obvezni uzgojni pregledi. U klubu su održavani tečajevi za obuku pasa, a 1958. održan je u Zagrebu prvi ispit rada službenih pasa po pravilima FCI-a.

Jugoslavenski kinološki savez 1953. preseljen je iz Ljubljane u Beograd, gdje se vodila centralna rodovna knjiga za sve tadašnje republičke kinološke saveze, a od 1969. Kinološki savez Hrvatske počeo je voditi paralelno svoju rodovnu knjigu za sve pasmine na svojem području. Političke prilike i događaji 1991. godine uvjetuju promjenu naziva, pa se Kinološki savez Hrvatske od tog dana zove Hrvatski kinološki savez. 11.9.1991. Hrvatski kinološki savez donosi odluku o razdruživanju od Jugoslavenskog kinološkog saveza. Prvi samostalni nastup HKS bilježi na 13. Svjetskom prvenstvu u radu pasa ptičara u Alessandriji u Italiji. Prvi put u povijesti na jednom svjetskom kinološkom natjecanju na pobjednički jarbol podignuta je hrvatska zastava. Hari Herak s njemačkim kratkodlakim ptičarom Eros di San Forano postaje naš prvi prvak svijeta, a hrvatska reprezentacija je ekipni prvak svijeta u natjecanju kontinentalnih ptičara u radu. Za vrijeme Domovinskog rata u Zagrebu je održana 1. nacionalna izložba pasa pod nazivom "Za Hrvatsku". Cjelokupni prihod izložbe dodijeljen je postrojbi za rad sa psima Vojne policije hrvatske vojske. U lipnju 1992. izdana je prva nova hrvatska rodovnica, a u rujnu je već Hrvatski kinološki savez primljen na skupštini FCI-a u Zürichu kao pridruženi član, pa je tako 17. i 18.4. 1993. održana u Zagrebu prva međunarodna izložba nakon osamostaljenja i to pasa svih pasmina. 30.5.1995. Godišnja skupština FCI-a u Bruxellesu jednoglasno je primila Hrvatski kinološki savez u punopravno članstvo.

3. UZGOJ PASA U HRVATSKOJ

Prema nekim procjenama u Hrvatskoj ima oko 350 000 registriranih pasa. Najveći problemi uzgajivača pasa su veliki troškovi uzgoja i opasnosti uzgoja. Troškovi uključuju kupnju, hranu, gradnju boksa, cijepljenje, izložbe, redovite veterinarske preglede kao i završavanje šampionata.

3.1. UZGOJNA DOZVOLA

Uzgojnu dozvolu izdaje stručna kinološka osoba zadužena za unapređenje uzgoja čistokrvnih pasa. Svaku se kuju i mužjaka prije parenja mora dovesti na pregled. Kad nakon stručnog pregleda kuja dobije mužjaka koji odgovara njezinim nasljednim karakteristikama, ispunjen je jedan od uvjeta da štenad bude priznata čistokrvnom. Vlasnik novog legla i dalje je dužan slušati upute. On će kontrolirati razvoj štenadi i ako sve teče kako treba, na kraju će dozvoliti da se izdaju rodovnice za mlade psiće.

3.2. IZLOŽBE PASA

Ocjenjivanje predstavlja ocjenu građe psa, a procjenu radi kvalificirani kinološki sudac. Prva izložba pasa na svijetu održana je u Velikoj Britaniji 1859. godine. Psi se ocjenjuju na kinološkim priredbama, a to su smotre, savezne, međunarodne i svjetske izložbe. Mužjaci i ženke posebno se ocjenjuju, u odgovarajućem razredu :

- Razred mladih – psi od 9 – 18 mjeseci
- Razred zrelih – nakon navršenih 18 mjeseci i psi od 15 mjeseci koji su već ocjenjivani
- Razred šampiona – psi sa osvojenom šampionskom titulom

Najljepši pas iz razreda mladih osvaja titulu Prvak razreda mladih. Na saveznim izložbama najljepši mužjak i ženka osvajaju CAC. CAC je kandidatura za nacionalnog šampiona u ljepoti. Drugi najljepši pas osvaja R.CAC (rezerva). Na saveznim izložbama najljepši pas u razredu šampiona osvaja počasni naziv Prvi u razredu šampiona i zajedno sa prvakom razreda mladih i psom koji je osvojio CAC konkurira za naziv Prvak rase. Isto je i na međunarodnim izložbama samo što se zreli psi takmiče za CACIB i R.CACIB. Najviša kandidatura koju pas može osvojiti je CACIB koja je ujedno i kandidatura za međunarodnog šampiona u ljepoti.

4. PSEĆI SVIJET

Niti jedna vrsta na svijetu nije raznolikija od psa. Ljudska intervencija, a ne prirodna selekcija, zaslužna je za golem niz različitih građa i veličina koje danas postoje. Međutim, ljudsko uplitanje ne može nadomjestiti osnovne genetske karakteristike koje čine temelje pseće fiziologije i psihologije, a svi psi, bez obzira na pasminu, imaju niz zajedničkih karakteristika.

Imaju učinkovit krvožilni sustav namijenjen trčanju, uz dubok prsni koš koji štiti njihove vitalne organe. Imaju izrazito razvijene osjetilne organe koji naglašavaju njihovu prirodnu ulogu lovaca i branitelja teritorija. Imaju učinkovit, osjetljiv sluh i veoma rafiniran njuh. Svi su psi životinje čopora, genetski programirani da poštuju hijerarhiju svojeg čopora ili obitelji. Osjećaju se sigurnima ako znaju gdje je njihovo mjesto u čoporu, što objašnjava zašto psi spremno prihvaćaju dominaciju svojih ljudskih vlasnika.

4.1. PONAŠANJE PSA

Kinolozi, lovci i ljubitelji pasa trebaju poznavati psihologiju pasa. Ovo je naročito važno za one koji se bave obukom pasa, da bi shvatili način njihove reakcije na vanjske podražaje i ponašanje u određenim uvjetima. Poznavanje psihologije pasa je osnovni uvjet za pravilnu organizaciju i izbor metoda obuke i tehnike rada sa određenim psima.

Ponašanje psa rezultat je kombinacije prirođenih i naučenih elemenata. Psi su društvena bića, te više vole društvo drugih pasa ili ljudi nego usamljenost, a pseća je logika veoma jednostavna i temelji se na potrebama za opstankom i sigurnošću. Budući da opstanak znači hranu, ukusni zalogaji postaju važan dio pregovaranja prilikom školovanja psa.

Genetika je psima osigurala niz osnovnih nagona za opstanak koji se temelje na ponašanju životinje iz čopora. Ti se osnovni nagoni modificiraju tijekom života psa, najviše u prvim tjednima života. Psići uče promatranjem svoje majke, te do dobi od dvanaest tjedana apsorbiraju sve što vide, čuju, okuse, nanjuše i opipaju.

Životinje čopora egzistiraju u strogoj hijerarhiji u kojoj dominira vođa - obično mužjak - koji kontrolira aktivnosti čopora. Kućni psi svoje vlasnike smatraju vođom čopora, te će ih slijediti i braniti svoj teritorij. Vlasnici psa moraju uspostaviti ulogu dominantnog partnera u domu učeći psa da poštuje ljudske, a ne pseće obrasce ponašanja.

Agresivnost psa poprima nekoliko oblika, a svaki ima različit uzrok. Majčinska je agresija prirodna reakcija majke koja nastoji zaštititi svoju štenad. Grabežljiva se agresija može vidjeti kad pas lovi plijen, kao što je zec ili ptica, ili čak kad juri za mačkom ili automobilom. Psi koji su školovani za hvatanje ljudi pokazuju istreniranu agresiju, a obično se javlja tek nakon verbalne naredbe. Teritorijalna je agresija prirodna pseća karakteristika. Psi obično pokušavaju zastrašiti protivnike pokazivanjem agresivnog ponašanja, ali će pokušati izbjeći pravi konflikt (odatle potječe izraz 'pas koji laje ne grize').

Svi se psi vole igrati, ali manje dominantni psi igraju se spremnije i češće. Igra je izrazito važna za pse jer pruža stimulaciju, vježbu, razvija okretnost i jača emotivne veze između vlasnika i ljubimca.

Slika br. 2: Raznovrsnost pasmina. Izvor: <http://worddreams.wordpress.com/2011/05/06/how-to-describe-dogs/>

5. POVIJESNI PREGLED NASTANKA PASMINA

5.1. PODRIJETLO VRSTA

Niti jedna porodica životinja na svijetu, divlja ili domaća, nije tako raznolika kao pseća. Veličine variraju od 70 kilograma kod bernardinca do 2.5 kilograma kod čivave; dlaka može biti duga i puna zamršenih čvorova, ili je uopće nema kao u meksičkog golokožnog psa; irski vučji hrt ima izrazito duge noge, dok na drugom kraju spektra, kratke noge jazavčara jedva podižu njegovo tijelo iznad tla.

Porodica pasa, Canidae, sadrži oko trideset pet vrsta grupiranih u četrnaest rodova. Tu se ubrajaju kućni pas (*Canis familiaris*), vuk (*Canis lupus*), četrnaest vrsta lisica i četiri vrste šakala. Autohtoni su u gotovo svim dijelovima svijeta i očito pripadaju prilagodljivoj porodici, jer žive u nizu različitih staništa, od tropskih prašuma do ledenih šuma na sjeveru, od pustinja do hladnih tundra.

Fosilni ostaci pokazuju da su psi evoluirali od malenog, lasici sličnog sisavca pod nazivom Miacis koji je živio prije otprilike 60 milijuna godina. Prvi kanidi, Cynodictis, evoluirali su od Miacisa i pojavili se u miocenskom razdoblju, prije trideset do četrdeset milijuna godina; bili su životinje srednje veličine, veće dužine nego visine, dugačka repa i prilično guste dlake. Od Cynodictisa razvile su se dvije porodice: Cynodesmus u Africi i Tomarctus u Euro-Aziji, predak vukova, pasa i lisica.

Teško je vjerovati da su tako različite životinje potomci jednog zajedničkog pretka. Charles Darwin bio je tako iznenađen samim brojem različitih psećih pasmina da je iznio teoriju o miješanom potomstvu od dvije divlje vrste, vuka (*Canis lupus*) i zlatnog šakala (*Canis aureus*). Tijekom posljednjih godina, stručnjaci su se složili da je kućni pas vjerojatno potekao od vuka: njegova struktura kostiju, osobito lubanje i zuba, gotovo je identična strukturi kostiju malenih vukova, a obrasci njegova ponašanja još su jedna potvrda u prilog toj teoriji. Kad se psi pare s vukovima, obično nastaje plodno potomstvo, što je snažna potvrda da su psi i vukovi članovi iste porodice.

2. POČECI UZGOJA PASA

Vukovi su vjerojatno prvi put pripitomljeni tijekom kamenog doba, ili točnije rečeno, u paleolitskim vremenima, prije otprilike četrnaest tisuća godina. Arheološki ostaci djelića psećih čeljusti pokazuju da su paleolitski psi imali kratku čeljust u usporedbi s vukom, do čega je zacijelo došlo zbog promjene u ishrani. Ljudi su se u ono vrijeme svakodnevno bavili lovom i traženjem hrane, a nakon što su upoznali lovačke tehnike vukova, možda su ih odlučili pripitomiti s ciljem iskorištavanja njihovih vještina. Međutim, vjerojatnije je da je odnos između čovjeka i vuka, a to znači i psa, nastao slučajno. Možda su ljudi uzeli mladunčad vukova i držali ih kao ljubimce. Jednako kao u slučaju pasa, mladunčad vukova može se školovati ako dospije u ljudske ruke u dobi od tri do sedam tjedana, a prema svojem će gospodaru pokazivati jednaku ljubav i odanost kao i psi.

Kako su vukovi i ljudi živjeli sve bliže jedni drugima, među njima se razvilo uzajamno razumijevanje. Vukovi su postali društveniji i opušteniji u blizini ljudskih bića, te su naučili reagirati na naredbe; ljudi su, s vremenom, iskorištavali vučje ponašanje, koristeći vukove za pomoć u lovu i čuvanje svojih domova.

Uzgajanjem je čovjek od pripitomljenog vuka stvorio zapanjujuću raznovrsnost psećih pasmina koje danas postoje. Lišeni prilike da lutaju naokolo i pare se s pripadnicima iste vrste različite genetske mješavine, pripitomljeni vukovi koji su živjeli u malenim, izoliranim zajednicama mogli su se pariti jedino sa srodnicima. Ljudi su pomogli tako što su prednost davali vukovima korisnih karakteristika, a ubijali su ili tjerovali one s nepoželjnim svojstvima. Postupno, tijekom mnogih generacija, pojavile su se lokalne vrste pasa, a svaka je bila izraziti proizvod kulture iz koje je potekla. Kako su ljudi počeli živjeti u stalnim naseobinama i navikavati se na relativan prosperitet i sigurnost tog načina života, mogli su si priuštiti držanje psa za društvo, a ne samo za rad.

Ljudi su počeli uzgajati cijeli niz tipova pasa prikladnih za različite zadatke, ali nisu svi bili uzgajani radi koristi. Psi su se također uzgajali u estetske svrhe, ili radi naglašavanja određenih atraktivnih ili neobičnih tjelesnih karakteristika. Ljudi su pokušali razviti postojeće agresivne značajke uzgojem ratobornih pasa koji će se boriti jedan protiv drugoga ili protiv drugih životinja, primjerice medvjeda ili bikova. Charles Darwin je u svojem djelu *Podrijetlo*

vrsta objasnio načela uzgoja s ciljem pojačavanja genetskih karakteristika: 'Stoga je poznato da je križanje s buldogom kroz mnoge generacije utjecalo na hrabrost i tvrdoglavost hrtova; a križanje s hrtovima cijeloj je porodici ovčarskih pasa podarilo sklonost lovu na zečeve. Ti usvojeni nagoni, dobiveni križanjem, nalikuju prirodnim nagonima, koji se na sličan način neobično stapaju i kroz dugo razdoblje ispoljavaju ostatke nagona oba roditelja . . . !'

5.3. ULOGA RADNIH PASA KROZ POVIJEST

5.3.1. *Lovci*

Najstariji dokazi o psima koji su pomagali ljudima u lovu potječu iz drevnog Egipta, gdje reljefi i zidne slike prikazuju pse koji su doslovce identični suvremenim basenjima, lovačkim psima koji danas uvelike prevladavaju u Africi. Psi već stoljećima odlaze u lov s ljudima, a potrebno im je veoma malo školovanja za ono što je njihova prirodna sklonost. Izrazito razvijeno osjetilo njuha u pasa omogućuje im da nanjuše plijen za svoje gospodare.

5.3.2. *Tragači*

Psi posjeduju osjetilo njuha koje je daleko učinkovitije nego u ljudi. Crveni križ još uvijek koristi pse za traženje ozlijeđenih ljudi na bojištima ili u područjima u kojima je došlo do neke prirodne katastrofe. U novije se vrijeme psi, kao što su njemački ovčari i labradori, školuju za otkrivanje droga i eksploziva, te za pronalaženje nestalih osoba.

5.3.3. *Psi čuvari*

Mentalitet čopora kod psa znači da će, osjeti li dolazak stranaca, na to upozoriti ostale pripadnike čopora. U babilonskoj je umjetnosti vidljivo da su mastifi bili veoma popularni kao psi za sprječavanje zločina. Psi i danas dokazuju svoju vrijednost kad je riječ o čuvanju. Policijske snage u mnogim zemljama školuju dobermane, koji su izvrsni psi za patroliranje, i njemačke ovčare, koji mogu naučiti čuvati, napasti i 'uhititi' osumnjičene.

5.3.4. *Ratni psi*

Psi su obavljali smionu službu u ratnim vremenima. Prirodna sklonost da štiti i čuva iskorištavala se kod velikih pasa, a ratobornije su se životinje koristile kao ratni psi, za uznemiravanje neprijatelja i zaštitu vojnika.

5.3.5. Pastirski psi

Psi su se vjerojatno veoma rano počeli koristiti za čuvanje goveda i ovaca. U sumerskim pergamentima iz 5000. g. pr. Kr. božica Bau s psećom glavom opisana je kao zaštitnica stada. Prvi su se ovčarski psi vjerojatno više cijenili radi njihove učinkovitosti kad su tjeroali grabežljivce i lopove nego radi sposobnosti okupljanja stoke. Formalno školovanje ovčarskog psa počinje kad životinja ima šest mjeseci, a pas se najprije navikava na boravak u društvu ovaca i tek nakon toga na rad. Pastirske se pasmine razlikuju u raznim dijelovima svijeta, ovisno o geografskom položaju budući da se moraju baviti različitim životinjama po svakojakim terenima.

5.3.6. Društveni rad

Jedna od najslavnijih uloga radnoga psa je uloga vodiča za slijepu osobu. Charles Dickens spominje jedan takav slučaj iz sredine devetnaestog stoljeća, no posebno školovani psi prvi put su se koristili nakon Prvog svjetskog rata, kad su njemački vojnici, koji su izgubili vid tijekom ratnih sukoba u Francuskoj, dobili posebno uvježbane pse kako bi se lakše vratili u normalan život. Zlatni i crni labradori danas se najčešće koriste kao psi vodiči, a uz njih su najbrojniji njemački ovčari.

Psi su također školovani za pružanje pomoći gluhim osobama. Istraživanja su pokazala da starijim, usamljenim ili deprimiranim ljudima koristi društvo psa.

5.3.7. Trkaći i natjecateljski psi

Psi su po prirodi skloni trčanju, a utrke pasa započele su u doba Rimljana kao, primjerice, lov na zeca, sport koji se još uvijek prakticira uz korištenje raznih vrsta hrtova. Utrke saonicama počele su na Aljasci tijekom 80-ih godina 19. stoljeća, uz korištenje timova sibirskih haskija i aljaških malamuta. To je i danas izuzetno popularan sport u Sjevernoj Americi i u sjevernim predjelima Europe, do te mjere da se utrka nastavlja nakon otapanja snijega, sa saonicama postavljenim na rolerice.

6. GLAVNI TIPOVI PASA

Tijekom mnogih generacija selektivnog uzgoja razvijene su osobine koje su karakteristične za pojedine pasmine, a psi se danas grupiraju prema namjeni za koju su uzgojeni. U Britaniji postoji šest skupina pasa: gonič, lovački pas (sportski), terijer, pas za opću namjenu (ne za sport), radni pas i luksuzan pas. U Sjedinjenim Državama je Američki kinološki savez podijelio pse u sedam skupina: sportski, ne-sportski, goniči, terijeri, patuljasti psi, radni psi i ovčari. Nije uvijek lako klasificirati neku određenu pasminu, pa kinološki savezi u raznim zemljama imaju različite klasifikacije.

6.1. ČISTOKRVNI PSI

"Pojam čistokrvnosti označava sigurni i provjerljivi podatak da neki pas potječe od roditelja koji su pripadnici iste pasmine, a pripadnici iste pasmine nose određena karakteristična nasljedna obilježja, kojima se razlikuju od drugih životinja iste vrste." (Mario Bauer, 1985.) Prednost čistokrvna psa je u tome da s velikom vjerojatnošću znate njegovu konačnu veličinu i temperament. Nedostatak se očituje u većem riziku obolijevanja od određenih nasljednih bolesti, iako se razina rizika kod različitih pasmina značajno razlikuje. Premda su glavne skupine pasa razvijene već vrlo rano, sve do Charlesa Darwina, nešto više od stotinu godina nije bilo nikakva znanja o evoluciji ili mehanizmu nasljeđivanja različitih obilježja. Tek su pojavom natjecateljskih izložbi pasa utvrđeni standardi za pojedine pasmine glede veličine, oblika i boje, kakve i danas poznajemo. Zanimljivo je da je u Velikoj Britaniji koja je od Rimskog doba središte uzgoja pasa, prva službena natjecateljska izložba pasa održana u Newcastleu 1859., i to samo za pointere i setere. No bez obzira na znanja, standarde ili izložbe, činjenica je da je pas, otkako se prije deset tisuća godina pridružio čovjeku kao lovac, postao važnom karikom u razvoju ljudske vrste.

Do početka 19. stoljeća, psi su uzgajani za obavljanje određenih dužnosti, i sigurno je da do tog doba nisu bili uzgajani kao kućni ljubimci. Industrijskim razvojem i padom popularnosti lovnog športa, pas se napokon počeo vrednovati i kao kućni ljubimac. Tijekom devetnaestog stoljeća, zahvaljujući ekonomskom i gospodarskom razvitku trgovci stokom putuju iz različitih krajeva svijeta i sa sobom dovode pse koji se polagano udomaćuju zahvaljujući kvalitetama. Kako je učenje poslušnosti postajalo sve važnije i popularnije,

diljem svijeta su s entuzijazmom prihvaćene smotre na kojima psi pokazuju svoju poslušnost i vještine. Ondje psi mogu pokazati svoja postignuća na određenim razinama školovanja, te ako su doista dobri, mogu osvojiti posebne nagrade i titule. Početna razina naglasak stavlja na osnovno školovanje, a pas mora pokazati da može hodati uz nogu i poslušati jednostavne glasovne naredbe. Na najvišoj razini, psi pokazuju svoje vještine u testovima traženja i njuha. Počinju se organizirati izložbe životinja, a pojedine pasmine postaju poznate širom svijeta. Klubovi i društva ljubitelja životinja planski i sustavno provode uzgoj pasa, njihovu selekciju i standardizaciju. U to doba stvorene su sve danas poznate pasmine.

6.1.1. STANDARD I RODOVNIK

Standard opisuje konstitucijski sasvim zdravog i idealnog psa jedne pasmine. Standard je postepeno nastajao, a stvaranjem novih pasmina nastojalo se u postojeću pasminu uvesti neka nova svojstva. Kada bi postupak oplemenjivanja pasmine ukrižavanjem bio završen, stvara se standard postojećeg psa. Standard neke pasmine je detaljna deskripcija određene pasmine.

Podrazumijeva se veličina ženke i mužjaka, kako trupa tako i svih vidljivih dijelova tijela, poglavito glave, repa i nogu. Opisana je glava sa zubalom, očima, uškama i gubicom, odnos glave i vrata, linija kralježnice do vrška repa, oblik i odnos prednjih nogu spram prsa i prsišta, te je opisana linija trbuha i položaj stražnjih nogu u mirovanju i kretanju. Osim fizičkih osobina, opisani su i narav, karakter i svrha psa. Standard spominje i nasljedne mane koje se u te pasmine učestalije pojavljuju ili su joj karakteristične. U rodovnik se bilježe podatci o psima upotrebljenim u rasplodu. Svako štene dobiva rodovnik u kojem su upisani njegovi preci imenima i kvalitetom. "Svaki pas uzgojen u RH i upisan u hrvatsku rodovnu knjigu dobiva službeni dokaz podrijetla - rodovnicu HKS-a" (Pravilnik o uzgoju i upisu pasa). Pomoću rodovnika, moguće je odabrati rasplodni par određenih kvaliteta, kako bi se u potomstvu smanjile mane, a istaknule određene vrline.

6.1.2. KLASIFIKACIJA PASMINA

U osamnaestom je stoljeću švedski znanstvenik, dr. Carolus Linneaus (1702.-1778.), objavio svoj rad *Sustav prirode* u kojem je naveo i imenovao 35 pasmina pasa, a francuski je prirodoslovac, Comte de Buffon (1707.-1788.), dalje klasificirao pse u pet skupina, ovisno o

njihovom obliku i ponašanju. U sljedećem su se stoljeću, kako je zanimanje za znanost raslo, istraživale nove klasifikacije pasmina, te je godine 1878. njemački znanstvenik, profesor Fitzinger, prema vanjskim značajkama klasificirao 180 psećih pasmina i vrsta.

Čak i kad je osnovan prvi Kinološki savez na svijetu, 1873. godine, svi su se psi zajedno pokazivali na izložbama. Međutim, uskoro su psi svrstani u dvije kategorije, jednostavno nazvane 'sportski' i 'nesportski'. Sportski su psi uskoro ponovno podijeljeni na tri skupine: lovački psi, goniči i terijeri. Bilo je malo teže klasificirati nesportske pse, ali na koncu su se izdvojili patuljasti psići, potom radni psi i svestrane pasmine, nazvane psima za pratnju.

Danas Kinološki savez ima standarde pasmina za šest glavnih skupina pasa: goniče, terijere, lovačke pse, pse za pratnju, patuljaste psiće i radne pse. Svaki od originalnih klubova uzgajivača zadržava pravo definiranja standarda za vlastitu pasminu psa, ali svi klubovi koji su pridruženi F.C.I.-u (Međunarodni kinološki savez) predaju svoje standarde njima radi međunarodnog priznavanja. Standardi pasmina često se u raznim zemljama tumače na različite načine, pa mogu postojati izrazite razlike u izgledu pasa iz različitih zemalja. Klasifikacija pasmina prema F.C.I. je komplicirana, a temelji se na podrijetlu i tjelesnim karakteristikama pasmina, kao i na njihovom ponašanju

6.1.2.1. LOVAČKI PSI

Tijekom velikog dijela ljudske povijesti u kojoj je čovjek lovio radi hrane i sporta, pratili su ga goniči po vidu i po njuhu. Oni su bili privilegija plemstva i bogatih zemljoposjednika, a koristili su se za lov na 'veliku divljač', kao što su jeleni ili divlje svinje, a nižim je društvenim klasama uglavnom bilo zabranjeno posjedovanje ili korištenje takvih pasa. Seoske i farmerske klase razvile su vlastite 'lovačke pse' - terijere koji su lovili 'gamad' tako što su kopali i zavlačili se u tunele za malenim sisavcima kao što su štakori, zečevi ili lisice.

Pojava vatrenog oružja potaknula je uzgajivače da se više pozabave prirodnim nagonima goniča i terijera kad je riječ o njušenju, praćenju, 'zavlačenju pod zemlju', pa čak i plivanju. Sad su im zatrebali psi koji mogu naći divljač ali je neće pojesti, već uginulu životinju predati lovcu. Takav je tip psa posjedovao prirodne nagone, ali je također bio spreman na školovanje. U 16. i 17. stoljeću, koristeći genetsku bazu dobivenu od goniča i pasa koji su imali 'pastirski nagon', uzgajivači su razvili pedesetak pasmina lovačkih pasa. Ti

se lovački psi obično dalje dijele u pet podgrupa: psi za vodu, poenteri, seteri, psi za plašenje divljih ptica i retriveri.

Psi za vodu, koji će donijeti ustrijeljenu divljač iz rijeka i jezera, moraju imati poriv za plivanje i gustu, vodonepropusnu dlaku, poput one kovrčavog retrivera.

Poenteri i seteri su se u početku koristili kao pratnja lovcima naoružanim mrežama. Psi su u zraku slijedili miris divljači, tiho su tražili životinju na tlu, a zatim bi se zaustavljali i ostali posve nepomično stajati: poenter se ukoči tako da mu je jedna prednja noga 'savijena' i 'pokazuje' (engl. 'point') prema plijenu; seter radi na isti način, osim što čučne ili 'se ukoči' (engl. 'set'). U oba je slučaja prirodni nagon psa da uhvati plijen školovanjem zaustavljen.

Psi za plašenje divljih ptica probijaju se kroz gusto raslinje i 'tjeraju' ptice prema lovcima.

Koristeći pse koji vole vodu iz Newfoundlanda, britanski su uzgajivači razvili retrivere. Ti su psi posjedovali prirodnu sposobnost 'nježnog' nošenja divljači u ustima, da je ne ozlijede zubima, te veliku inteligenciju i spremnost na učenje i slušanje. Takva iznimna svojstva labradora i zlatnih retrivera, osim što ih čine popularnim lovačkim psima, također su ih pretvorila u omiljene kućne ljubimce, te u izvrsne 'radne pse' – osobito vodiče za slijepe.

6.1.2.2. GONIČI

U skupinu pasa goniča ubrajaju se različite pasmine koje su stoljećima diljem svijeta pomagale ljudima u lovu radi hrane i radi sporta. Goniči se dijele na dvije skupine: oni poput hrta i afganistanskog hrta koji love uz pomoć vida, te velikom brzinom i okretnošću jure za plijenom; i oni poput baseta i bigla koji koriste svoj njuh i veliku izdržljivost za umaranje svojega plijene. Oba tipa goniča u lovu koriste sva svoja osjetila, ali gonič po njuhu će lajati i zavijati kad naiđe na miris plijena, a gonič po vidu će loviti u tišini. Krvosljednik je najveći gonič po njuhu na svijetu.

Postoji treća skupina pasa koji su poznati kao 'primitivni psi': oni potječu od indijskog vuka, *Canis lupus pallipes*, i doista primitivnih vrsta pasa kao što su australski dingo, novogvinejski pas pjevač, i pasa kao što su basenji, ibički i faraonski gonič, koji dijele iste pretke, ali su 'razvijeni' kroz programe uzgoja.

6.1.2.3. TERIJERI

Većina svjetskih terijera razvila se u Britaniji od raznih vrsta goniča. Naziv 'terijer' potječe od latinske riječi 'terra', što znači 'zemlja', a rimski su osvajači Britanije te pse zvali 'terrarii' jer su bili vrsni kopači tunela, spremni 'poći u zemlju' za jazavcima, štakorima, kunićima ili lisicama.

Psi koji su se koristili za mamljenje bikova bili su velike životinje poput mastifa, uz dodatak krvi terijera kako bi dobili oštrinu kad je riječ o neustrašivosti i agresivnosti: američki pitbulterijer, stafordski bulterijer i engleski bulterijer nastali su kao rezultat toga.

Bedlingtonski terijer 'sličan janjetu' jedini je trkaći terijer. Uzgajivači su se u 19. stoljeću ozbiljno počeli baviti uzgojem posebnih tipova, te su nastale brojne regionalne varijacije: u Škotskoj su generički, kratkonogi psi postali skaj i škotski terijeri, sealyhamski, kern terijeri, psi bijele boje postali su vesthajlandski bijeli terijeri, te simpatično nazvan i posve neustrašiv pas, dendi dinmont terijer. Slična je situacija prevladavala u cijeloj Engleskoj, Walesu i Irskoj, pa danas imamo 29 britanskih pasmina terijera, a uz to još europske, japanske, ruske i australske terijere. Premda su zadržali svoj neovisni, tvrdoglavi karakter, terijeri su ipak predivni psi za društvo i kućni ljubimci.

6.1.2.4. PATULJASTI PSI

Patuljasti su se psi uglavnom uzgajali kao kućni ljubimci, premda su mnogi, poput majmunskog pinča, također bili veoma korisni za 'kontroliranje štetočina' i djelovali kao neustrašivi psi čuvari, bez obzira na njihovu veličinu. Patuljasti psi nisu novijeg datuma: neke patuljaste pasmine postoje već barem 2000 godina, u Europi gdje su također poznati kao 'luksuzni psi' jednako kao i na Dalekom istoku, gdje su bili poznati kao 'psi za rukave' jer je njihova veličina dopuštala da ih se nosi u svilenim rukavima kimona i sličnih odjevnih predmeta.

Većina je patuljastih pasmina srodna većim pasminama u drugim skupinama, a unatoč njihovoj veličini, zadržali su sve karakteristike svojih većih rođaka. Smatra se da je najstarija pasmina patuljastih pasa 'lavlji pas Pekinga', danas bolje poznat kao pekinezer koji se uzgajao s ciljem izražavanja lavljeg duha Bude. Na Zapadu se Rimljanima pripisuju zasluge za razvoj najstarije europske patuljaste pasmine, malenog bijelog maltezera. Tijekom cijele europske povijesti patuljasti su psi bili simbol luksuza i bogatstva, a u njima su uživale bogate i besposlene klase.

6.1.2.5. PSI ZA PRATNJU

Skupina pasa za pratnju je 'univerzalna' skupina za pasmine koje se ne uklapaju u druge skupine. Mnogi od tih pasa su drevne pasmine koje su se uzgajale za neku određenu svrhu ili zadatak. Dva lijepa primjera su dalmatiner i pudl: prvi je bio 'pas za kočije', uzgajan zato da trči uz kočije samo zato da bi demonstrirao bogatstvo i status vlasnika kočije. Pudl je potomak njemačkih lovačkih pasa, a nekoć se koristio za donošenje plijena iz vode i čuvanje stada. Danas, još uvijek živahan i veoma hrabar, pudl je gotovo isključivo pas za društvo.

U ovu grupu spadaju: bostonski terijer, buldog, francuski buldog, čau-čau, njemački špic, njemački pinč, šnauzer, dalmatiner, japanski špic, pudl, Lhasa apso, šar-pei, ši-cu i dr.

6.1.2.6. RADNI PSI

Skupina radnih pasa je najveća i sastoji se od onih pasmina koje služe čovjekovim potrebama: za čuvanje, vuču saonica, okupljanje i gonjenje stoke (pastirski psi), za spašavanje i traženje, za vodiče i pomaganje ljudima. Često se događa da mnoge od pasmina koje su uključene u skupinu radnih pasa posjeduju niz različitih vještina.

Psi su počeli pratiti ljude u lov mnogo prije nego je čovjek počeo pripitomljivati druge životinje, kao što su goveda, konji i ovce. Prvi stočari nisu imali nikakve koristi od lovačkih pasa. Trebali su im psi koji će čuvati stada od grabežljivaca i psi koji će okupljati stada bez da napadaju životinje. "Pastirski" su psi zanimljivi po tome što imaju prirodni nagon da trče "sa čoporom". Čini se da je kod pastirskih pasa došlo do toga da se, uzgojem i školovanjem, želja psa da bude vođa čopora iskorištavala i razvijala. Kako su se vremenom povećavala stada, trebalo je pojedine životinje spriječiti da odlutaju: bili su potrebni maleni, brzi, okretni psi koji će vratiti odlutalu životinju u stado. Kad je trebalo goniti velika stada preko velikih udaljenosti do tržnica ili novih pašnjaka bio je potreban drugi tip psa, za gonjenje, te su nastali goniči stoke ili govedari. Veliki, krupni psi bili su potrebni za goveda, a manji su se psi koristili za gonjenje ovaca i koza. To su bili preteče današnjih ovčarskih pasa. Među nekim drugim pasminama, koje zapravo ne povezujemo s pastirskim psima, su mastifi. Korišteni u ratu, mastifi su također štitili i gonili stada životinja koja su morala pratiti (i hraniti) vojske u pokretu. Mnogi od današnjih planinskih pasa potomci su mastifa: njihova je veličina ostavština tih predaka, drevnih "ratničkih pasa". Dok su se mastifi kretali diljem Europe i Azije s osvajačkim vojskama i trgovcima, parili su se sa psima tipa špic iz sjevernih regija, ostavljajući svoj trag kod pasmina kao što je šar pej. Psi kao što je sibirski haski, ili psi za vuču saonica iz arktičkog kruga, također su uključeni u radnu skupinu.

6.1.3. *PODJELA PASA PREMA FCI-u*

FCI priznaje 332 pasmine. No taj broj nije realan jer pod određenim standardom se skriva i više pasmina. Svaka pasmina pasa potječe iz različitih zemalja. Zemlja iz koje potječe pasmina psa određuje standard odnosno "opisuje idealnog tipa te pasmine". Možemo reći da stanadardi služe kao osnova kvalitetnog suđenja. Pasmine pasa prema svojim karakteristikama i namjeni podjeljeni su u 10 skupina:

- I. FCI skupina - ovčarski i stočarski psi,
- II. FCI skupina - pinčeri, šnauceri, molosi, mastifi i švicarski planinski psi,
- III. FCI skupina - terijeri,
- IV. FCI Skupina - jazavčari,
- V. FCI skupina - psi tipa špic i psi primitivnog tipa (pratipa),
- VI. FCI skupina - goniči i krvosljednici,
- VII. FCI skupina - ptičari,
- VIII. FCI skupina - retrieveri, dizači divljači, psi za vodu,
- IX. FCI skupina - patuljati psi i psi za pratnju,
- X. FCI skupina - hrtovi.

6.1.4. *IV. FCI Skupina – jazavčari*

FCI je jazavčarima namijenio zasebnu IV. grupu. U njoj su razvrstani po veličini i dlaci. Tako imamo jazavčare normalne veličine (do 9 kg), patuljaste (do 4kg) i kuničare (do 3,5kg). Prema dlaci su podijeljeni na kratkodlake, dugodlake i oštrodlake. Rasni standard jednak je za sve tri vrste jazavčara. Jazavčar je ozbiljan, staložen, uvijek budan, oštar i pouzdan pas. Današnjeg jazavčara karakteriziraju kratke i jake noge, te golemi prsni koš što dobiva na volumenu u usporedbi s nogama.

U narednom dijelu ovoga rada detaljnije se obrađuje tematika uzgoja i obuke pasa pasmine jazavčara.

7. JAZAVČAR (DACHSHUND)

7.1. OPIS PASMINE

Premda je pasmina jazavčara priznata istom krajem 19. st., njegove su prve slike stare 5000 godina,; a nađene su u grobu nekog faraona. Kinolozi, međutim smatraju vjerojatnijim da je ovaj pas nastao u Njemačkoj, ukrštanjem niskonogog Švicarcarskog goniča tipa jura sa pinčerom.

Njemački naziv 'dachshund' prevodi se kao 'pas za jazavce', što opisuje prvobitnu ulogu psa, a to je otkrivanje jazavaca njuhom i istjerivanje onih koji su se zavukli pod zemlju. Njegovo dugo tijelo, slično kobasici, kratke noge i prilično velika stopala, omogućavali su mu da se zavlaci u uske rupe i tunele kako bi odande izvukao svoj plijen. Jazavčar je također mogao držati jazavca pod kontrolom, tako što je neprestano lajao. Veliki prsni koš malenom psu omogućuje lajanje s golemom rezonancijom. Dakle, jazavčar je tehnički gledano zapravo 'pas za zemlju', terijer, ali kad je princ Albert, njemački suprug kraljice Viktorije, prvi put doveo psa u Britaniju, 'hund' je prevedeno kao 'hound' (gonič), pa je jazavčar svrstan u tu skupinu. Danas postoji šest pasmina jazavčara: glatkodlaki, dugodlaki i oštrodlaki, a svaka ima minijaturnu i standardnu verziju. U Njemačkoj, gdje psi još uvijek rade, kategoriziraju se po veličini prsa: jazavčar za lov na kuniće ima maksimalan opseg prsa od 30 centimetara; minijaturni jazavčar ima 31 - 35 centimetara; standardni ima preko 35 centimetara. Kratkodlaki standardni jazavčar je sa svojom raskošnom dlakom možda najstariji pripadnik pasmine. Dugodlaki standardni jazavčar je razvijen križanjem glatkodlakih standardnih jazavčara s kratkonogim španijelima. Tada su stvorene minijaturne verzije svake vrste. Oštrodlaki jazavčar, sa svojom gustom i oštrom, ali ravnom gornjom dlakom i finom poddlakom, bio je rezultat križanja glatkodlakog jazavčara i oštrodlakih pinčeva, uz daljnja križanja potomaka s dendi dinmont terijerima. Dokazi o takvom porijeklu mogu se vidjeti po tome što oštrodlaki jazavčari nemaju nos 'koji se sužava' kao drugi jazavčari, a također imaju oštru 'bradu' i čupave 'obrve'. Za današnji izgled jazavčara treba zahvaliti njemačkim uzgajivačnicama koji su ih selekcionirali iz raznih sojeva malih pasa. Početke selekcije ka današnjem tipu nalazimo u uzgojima Von Dakea, Vildmana, Asbeka i Zinzenbrenera. Njihov rad je rezultirao prvim standardom jazavčara. To se desilo 1879.g. da bi prvi upisi jazavčara u Rodovnu knjigu bili datirani samim početkom njenog vođenja u Njemačkoj, godinu dana kasnije.

Svakome tko ugleda jazavčara odmah će biti jasno čiji je on ljubimac. Vrlo često je to pas za jednog čovjeka, što znači da se jako veže uz svog gospodara. Njegov vlasnik nije nikad sam - po kući ga uvijek prati dugačka, niska sjena. Iako ne možemo reći kako jazavčar ne voli druge ljude, on definitivno zna koji ljudi pripadaju njemu. Vrlo je dobar prema djeci ako je odmalena naviknut na igre s njima. Zbog njegove druželjubivosti, nije ga dobro držati izvan kuće - trebaju mu ljudi za društvo. Jazavčari su dugovječna pasmina i uz pravilnu njegu često dožive i 16 godina. Izuzetno je važno paziti na njihovu težinu, jer su zbog dugačkih leđa podložni bolestima kralježnice kao što su oštećenje ili skliznuće diskova kralježnice. No, to ne znači da su jazavčari krhka bića, oni su pravi, čvrsti lovački psi.

Jazavčar je omiljen kao kućni pas koji se svojom inteligencijom i osobinama savršeno uklopio u gradski život - no i dalje ostaje vjeran svojim prvotnim lovačkim osobinama. Stroga pravila matičnog kluba pasmine traže provjeru tih osobina za sve uzgojne jedinke. Velik broj jazavčara, posebno oštrodlakog varijeteta, ostao je i dalje spremnim jamarom u šumi. On će prema potrebi iz jame istjerati lisicu ili jazavca, goniti zeca ili divlju svinju, aportirati patku ili fazana iz vode, ili slijediti krvni trag.

Svaka pasmina pasa ima određene specifične karakteristike koje je razlikuju od drugih pasmina i čine raspoznatljivom među drugim pripadnicima iste vrste. Te karakteristike dane su u standardu pasmine.

Slika br. 3: Jazavčari. Izvor: www.pasmojrijatelj.com

7.2. STANDARD PASMINE – JAZAVČAR

FCI - Standard N° 148 / 13. 07. 2001 / GB, preuzeto iz časopisa "MOJ PAS"

Zemlja porijekla: Njemačka

Datum standarda: 13.03.2001.

Uporaba: lovni pas za lov pod zemljom i iznad zemlje

FCI KLASIFIKACIJA: Grupa 4 - s radnim ispitom.

PODJELA PO VRSTI DLAKE: 1. kratkodlaki, 2. dugodlaki, 3. oštrodlaki

PODJELA PO VELIČINI:

1. standard - obujam prsiju 35 cm, maksimalna težina oko 9 kg.
2. patuljasti - obujam prsiju 30 - 35 cm izmjeren u starosti od najmanje 15 mjeseci
3. kuničar - obujam prsiju manji od 30 cm izmjeren u starosti od najmanje 15 mjeseci

KRATAK POVIJESNI OSVRT: Jazavčar kojeg uz naziv Dachshund još zovu i dackel ili teckel, poznat je iz razdoblja srednjeg vijeka. Iz skupina goniča stalno su odabirom uzgajani psi koji imaju sposobnost za lov pod zemljom. Jazavčar je nastao od tih kratkonogih pasa, a po lovnim sposobnostima se pokazao kao jedan od najsvestranijih i najuporabivijih lovačkih pasa. Izvrstan i u lovu nad zemljom, goni glasno, traži i prati ranjenu divljač. Najstariji klub posvećen razvoju pasmine je Deutsche Teckelklub osnovan 1888. godine. Svijesni nasljednih karakteristika pasmine u pogledu zdravlja, nepoželjne bolesti kao urođeni nedostatak vida i sluha i epilepsija treba držati pod nadzorom pri uzgoju. Decenijama se jazavčar uzgaja u tri veličine (standard koji nosi naziv samo jazavčar, patuljasti i kuničar) i s tri različite vrste dlake (kratkodlaki, dugodlaki i oštrodlaki).

OPĆI IZGLED: Nizak, kratkonog, izdužene linije, ali čvrste građe, vrlo mišićav i odvažan, glave izazovnog držanja i pozornog izražaja lica. Iako su noge kratke u odnosu na tijelo on ne djeluje zaknut u građi, nije zdepast niti ograničen u kretanju. Isto tako ne djeluje sitno, poput lasice. Opći izgled odražava tipičnost spolnih osobina.

VAŽNE PROPORCIJE: Tijelo je odignuto od tla za jednu trećinu visine psa u grebenu, a dužine koja je u skladnom odnosu prema visini psa u razmjeru 1 prema 1.7 - 1.8.

PONAŠANJE/TEMPERAMENT: Po naravi prijateljski raspoložen, nije razdražljiv niti agresivan, stabilnog temperamenta. Strastven u lovu, ustrajan i brz, izvrsnog je njuha.

GLAVA: Izdužena, gledano odozgo i sa strane. Ujednačeno se stanjuje prema nosu, ali ipak nije šiljasta. Nadočni lukovi su jasno izraženi. Nosni hrbat dugačak i uzak.

LUBANJSKI DIO: Lubanja - Ravna, postepeno se stapa s blago povijenim nosnim hrbtom. Stop - Samo naznačen.

PREDIO LICA:

Nos - Dobro razvijen,

Njuška - Dugačka, dovoljno široka i snažna. Može se široko otvoriti, izrez ide do linije oka.

Usnice - Čvrsto priljubljene, dobro prekrivaju donje vilice.

Vilice/Zubi - Dobro razvijena gornja i donja čeljust. Škarasti zagriz, ravne linije i čvrsto se zatvara. Idealno se traži potpun niz od 42 zuba prema zubnoj formulims jakim očnjacima koji točno međusobno priliježu.

Oči - Srednje veličine, međusobno široko razmaknute, jasnog, energičnog, ali prijateljskog izražaja. Nisu prodorne. Sjajne, tamne crveno smeđe boje do crno smeđe boje.kod svih boja dlake. Staklene oči, riblje oči ili biserne oči u pjegavih pasa nisu poželjne, ali mogu se tolerirati.

Uši - Visoko nasadene, ne preblizu naprijed. Dovoljno dugačke, ali bez pretjeranosti. Zaobljene, nisu uske, šiljaste ili nabrane. Pokretljive. Prednji dio priljubljen uz obraz.

VRAT: Dovoljno dugačak, mišićav. Blago povijen pri vrhu, nošen slobodno i visoko.

TIJELO:

Gornja linija - Stapa se skladno od vrata do blago koso položenih sapi.

Greben - Izražen.

Leđa -Iza visokog grebena gornja linija teče ravno preko slabinskih kralješaka ili je blago položena prema stražnjem dijelu. Čvrsta i mišićava.

Slabine - Snažnih mišića. Dovoljno dugačke.

Sapi - Široke i dovoljno dugačke. Blago koso položene.

Prsa - Prsna kost dobro razvijena, preprsni dio toliko izražen da se sa svake strane vidi udubljenje. Prni koš gledan od naprijed je ovalnog oblika. Gledano odozgo i sa strane prostran je, dajući dovoljno mjesta za dobro razvijeno srce i pluća. Rebra se protežu duboko u leđni dio. Kod korektno dužine i kuteva lopatica i nadlaktice, prednje noge zakrivaju najnižu točku profila donje linije.

Donja linija i trbuh - Blago uvučeni.

REP: Ne previsoko usađen, nošen u produžetku gornje linije. Dozvoljeno blago zavijanje na zadnjoj trećini repa.

PREDNJI UDOVI:

Općenito - Snažnih mišića, dobrih kutova. Gledano od naprijed prednje noge glatkih linija, pružene ravno, jakih kostiju. Šape usmjerene prema naprijed.

Plečke - PLIANT mišića. Dugačke koso položene lopatice, čvrsto priljubljene uz prsni koš.

Nadlaktica - Jednake dužine kao i lopatica, s kojom tvori pravi kut.

Laktovi - Niti izbočeni, niti uvučeni.

Podlaktica - Kratka, ipak dovoljne dužine da razdaljina između tijela psa i tla iznosi jednu trećinu visine u grebenu. Što je moguće ravnija.

Zglobovi došaplja - Nešto više međusobno blizu nego što su vrhovi plečki.

Došaplje - Gledano sa strane ne treba niti ni okomito niti značajnije koso.

Prednje šape - Prsti pribрани, dobro povijeni s jakim, otpornim debelim jastučićima i kratkim, snažnim noktima. Peti prst koji nema nikakve funkcije treba ukloniti.

STRAŽNJI UDOVI:

Općenito - Snažnih mišića, u korektnoj proporciji s prednjim udovima. Dobro zatvorenog kuta koljena i skočnog zgloba. Stražnje noge paralelne, ne preuskog niti preširokog stava.

Bedro - Dobre dužine, mišićava.

Koljeno - Široko i snažno izraženog kuta.

Potkoljenica - Kratka, s bedrom tvori gotovo pravi kut. Mišićava.

Skočni zglob - Glatkih linija, suh sa snažnim tetivama.

Došaplje - relativno dugačko, pokretljivo prema bedru. Blago povijeno prema naprijed.

Stražnje šape - četiri čvrsto pribрана prsta, dobro povijena. Čvrstog postava na snažnim jastučićima.

KORAK/KRETANJE: Kretanje treba biti izdašno, tekuće i energično. Dugačkog iskoraka prednjih nogu bez da ih previsoko podiže, snažnog potiska stražnjeg dijela koji se blagim elastičnim trzajem prenosi preko kralježnice. Rep nošen skladno u nastavku leđne linije, blago povijen. Prednje i stražnje noge se kreću paralelno. Prednje noge nisu međusobno preblizu, ali niti ne "vesla", niti izbacuje šape postrance. Stražnje noge nisu međusobno preblizu, ali niti preširoko. Ne pokazuje kravlji niti O-stav.

KOŽA: Čvrsto priljubljena.

VISINA I TEŽINA/VAŽNE MJERE:

Jazavčar (standard): Obujam prsiju 35 cm, maksimalna težina oko 9 kg.

Patuljasti (minijaturni) jazavčar: obujam prsiju 30 - 35 cm izmjeren u starosti od najmanje 15 mjeseci.

Jazavčar kuničar: obujam prsiju manji od 30 cm izmjeren u starosti od najmanje 15 mjeseci

Težina jazavčara se određuje s maksimalno 9 kg za standardni varijetet.

KRATKODLAKI VARIJETET

Slika br. 4: Kratkodlaki jazavčar. Izvor: www.svijet-zivotinja.com/jazavcar.html

Dlaka: Kratka, gusta, sjajna, glatko položena, debela i oštra. Nema nikakvih bezdlačnih područja po tijelu.

Rep: Fino i potpuno odlakan, iako ne preobilno. Nešto duža dlaka po unutarnjoj strani repa nije greška.

Boja: a) Jednobojni - Crvene, crvenkasto žute, žute boje koje mogu imati crne dlake raspršene po krznu. Čista boja je poželjna, a crvena boja vrijednija od crvenkasto žute i žute. I psi koji

imaju puno crnih dlaka raspršenih po krznu smatraju se jednobojnim. Bijelo nije poželjno, ali mala bijela točka ne povlači diskvalifikaciju. Nos i nokti su crne boje, a crvenkasto smeđa boja je dozvoljena, iako ne poželjna.

b) Dvobojni - Zagasito crna i smeđa boja s oznakama boje paleža ili žute boje ("brand" oznake) iznad očiju, sa strana njuške i donje usnice, po unutarnjem rubu ušiju, na prsima, s unutarnje i stražnje strane nogu, isto po šapama, ispod korijena repa i odakle se pružaju do trećine ili polovine unutarnje strane repa. Nos i nokti su crne boje u crnih pasa i smeđe boje u smeđih pasa. Bijelo nije poželjno, ali mala bijela točka ne povlači diskvalifikaciju. Prevelika raširenost oznaka boja paleža ili žute boje ("brand") nije poželjna.

c) Pjegavi (tigrasto prugasti, prugasti) - Osnovna boja je uvijek tamna boja (crna, crvena ili siva). Poželjne su nepravilne sive ili bež oznake (velikepjege nisu poželjne). Ne smije dominirati ni svijetla ni tamna boja. Boja prugatog jazavčara je crvena ili žuta s tamnim prugama. Nos i nokti su istih boja kao i kod jednobojnih i dvobojnih pasa.

d) Ostale boje - Sve prethodno nespomenute boje.

OŠTRODLAKI VARIJETET

Slika br. 5: Oštrodlaki jazavčar. Izvor: www.oglas.com

Dlaka: Osim po njušci, obrvama i ušima, dlaka je izuzetno glatko priljubljena, guste oštre vanjske dlake s prisutnom potdlakom. Njuška ima jasno izraženu bradu. Obrve su čupave. Po ušima dlaka je kraća nego po tijelu, gotovo kao u kratkodlakog jazavčara.

Boja: Dominantna svijetlo do tamna boja vepa kao i boja suhog lišća. Inače iste boje koje su navedene kod kratkodlakog varijeteta pod a) do c).

DUGODLAKI VARIJETET

Slika br. 6: Dugodlaki jazavčar. Izvor: <http://pet-psi.blogspot.com>

Dlaka : glatka, sjajna dlaka, s potdlakom, priljubljena uz tijelo. Duža je pod grlom i po unutarnjoj strani tijela. Na ušima dlaka se pruža ispod vrha uha tvoreći zastavicu. Izraženo odlakane stražnje strane nogu. Najveću dužinu postiže s unutarnje strane repa gdje tvori pravu zastavu.

Boja : Kao što je opisano kod kratkodlakog varijeteta pod a) do c).

GREŠKE:

Bilo koje odstupanje od gore navedenih osobina smatra se greškom , a njezina se težina procjenjuje u odnosu na stupanj izraženosti.

OZBILJNE GREŠKE:

Slabo tijelo, visokonogo ili prenisko postavljeno (vuče se po zemlji). Manjak zubiju koji nije naveden pod greškama ili se smatra eliminacijskom greškom. Staklene oči u svih boja krzna osim pjegastog. Uši šiljastog vrha ili pretjerano nabrane. Tijelo ovješeno na plećima. Mekana leđa, šaranasta leđa. Slabe slabine. Izraženo povišenje prema stražnjem dijelu (sapi više od grebena). Preslaba prsa. Pretjerano uvučene slabine (poput hrta). Loši kutovi prednjih i stražnjih nogu. Usko postavljeni stražnji udovi, bez dovoljno mišića. Kravlji ili bačvasti stav. Šape izraženo izvrnute prema van ili okrenute prema unutra. Rašireni prsti. Teško, nespretno, valjajuće kretanje.

GREŠKE KRZNA:

Kratkodlaki varijetet: Dlaka prefine građe, pretanka. Bezdlučna područja po ušima (kožnato uho) ili ostalim područjima. Dlaka pregruba ili preobilna. Četkast rep. Rep djelomično ili potpuno bez dlake. Crna boja bez oznaka druge boje.

Oštrodlaki varijetet: Mekana dlaka, bilo dugačka ili kratka. Dugačka dlaka, odstojeća u svim smjerovima. Kovrčava ili valovita dlaka. Mekana dlaka po glavi. Zastavica na repu. Odsutnost brade. Odsutnost poddlake. Kratka dlaka.

Dugodlaki varijetet: Dlaka jednake dužine po cijelom tijelu. Valovita ili neuredna dlaka. Nedostatak zastave (na repu). Nedostatak zastavica na ušima. Kratka dlaka.

Izraženo razdvajanje dlake po leđima. Predugačka dlaka između prstiju.

ELIMINIRAJUĆE GREŠKE:

Plah ili agresivan po naravi. Predgriz ili podgriz. Iskrivljenost linija vilica. Krivi položaj donjih očnjaka. Nedostatak jednog ili više očnjaka, nedostatak jednog ili više sjekutića. Manjak premolara ili molara uz izuzetak: dva P1, jedan P2 uzimajući u obzir M3 kao što je navedeno u greškama. Prsa - Odrezano predprsje. Bilo koje greške u repu. Labave plećke. Došaplja prebačena prema naprijed. Crna boja bez "brand" oznaka, bijela boja sa ili bez "brand" oznaka.

Bilo koja druga boja nenavedena pod bojama u standardu.

N.B. Mužjaci trebaju imati dva očigledno normalna testisa potpuno spuštenu u skrotum.

8. ISPITIVANJE I OCJENJIVANJE JAZAVČARA

Pravilnik o radu pasa jazavčara je izdan od strane Hrvatskog lovačkog saveza, povjerenstvo za lovnu kinologiju hrvatskog lovačkog saveza, Zagreb 2011.

Sukladno pravilniku o radu pasa jamara, ispiti za pse jazavčare dijele se na:

A) ispit prirođenih osobina koji se sastoji iz dva dijela:

1. ispit prirođenih osobina iznad zemlje IPONZ

2. ispit prirođenih osobina ispod zemlje IPOPZ

B) glavni ispit (puni radni ispit) GI

Osim navedenih ispita jazavčari mogu polagati i specijalni ispit na krvnom tragu (IKT), te specijalni ispit na divlju svinju (IDS).

Rezultati rada se ocjenjuju sljedećim ocjenama:

4h - odličan, 4- vrlo dobar, 3 - dobar, 2- dovoljan, 1 - manjkav, 0- nedovoljan

Ocjene iz položenih disciplina množimo s pojedinim koeficijentima te na taj način dobijemo osvojeni broj bodova za pojedinu disciplinu. Po zbroju bodova iz pojedinih disciplina te po minimalnim ocjenama određujemo nagradne razrede i plasman unutar nagradnog razreda.

Psima koji su s uspjehom položili određeni tip ispita prije navršenih 12 mjeseci starosti može se uz oznaku tipa ispita dodati «M» (mladi pas).

8.1. ISPIT PRIROĐENIH OSOBINA ZA PSE JAZAVČARE

Prirođene osobine psa su ono što je zapisano u genima psa, ono što je on naslijedio od svojih predaka. Osnovni i jedini zadatak vodiča u obuci mladoga psa je pobuditi te urođene osobine i malo ih zaobličiti da to što je pas naslijedio ljepše izgleda i nama služi u lovu.

Ispiti prirođenih osobina nam govore o nasljednim osobinama roditelja ispitivanoga psa, a s druge strane o stupnju upotrebljivosti budućeg pomoćnika u lovu. Cilj nam je utvrditi što je to mladi pas naslijedio od svojih predaka odnosno koje su se osobine razvile i u kojem obimu. Osnovni cilj je dobiti psa što jačih urođenih osobina koji će početi raditi već u ranoj

mladosti i svoje kvalitetne osobine prenositi na potomstvo. Nadalje, ispiti služe i kao dobar trening mladoga psa, te priprema za buduće ispite.

Pas koji uspješno položi ispit prirodnih osobina ima pravo korištenja u uzgoju i lovu te ima pravo sudjelovati i na ostalim utakmicama (glavnim i specijalističkim ispitima).

8.1.1. ISPIT PRIROĐENIH OSOBINA IZNAD ZEMLJE (IPONZ)

Na ispitu prirodnih osobina iznad zemlje trebamo utvrditi stupanj volje za rad na terenu. Na ispitu prirodnih osobina iznad zemlje ispitujemo sljedeće discipline: kvaliteta njuha, sigurnost na tragu, sljedovoljnost, sljedoglasnost, grmarenje, rad na krvnom tragu, sklonost za rad u vodi, ponašanje na pucanj.

Sljedoglasnost je osobina psa da se glasa na tragu divljači koju prethodno nije vidio. Već u najranijoj dobi trebamo poticati psa da se osobina razvije i dođe do punog izražaja. Ispit sljedoglasnosti je najbitniji ispit i na njemu treba utvrditi prirodenu sklonost psa za oglašavanje na takvom tragu. Zbog svoga značaja za praktičan lov vrednuje se kao glavna disciplina.

Jazavčar treba dokazati prirodenu sklonost da glasno goni i slijedi svježi trag zdravog zeca kojega nije vidio. Psi koji se ne oglašavaju na tragu i vidoglasni psi ne mogu položiti ispit. Isto tako se eliminiraju i psi koji laju bez razloga (kresači).

Ukoliko pas u bilo kojoj od ispitnih disciplina dobije ocjenu 0 ne može položiti ispit. Ako pas u jednoj od disciplina dobije ocjenu 1 može osvojiti samo III nagradni razred bez obzira na broj osvojenih bodova.

8.1.1.1. NJUH

Jazavčar treba sa spuštenim nosom slijediti trag i dokazati da se prilikom praćenja traga služi isključivo osjetilom njuha. O kvaliteti njuha ovisi i sigurnost rada na tragu. Pas sa kvalitetnijim njuhom će sigurnije i točnije slijediti trag i pri tom korektnije izraditi zavoje i okuke. Posebno treba voditi računa o smjeru i brzini vjetra. Ne treba negativno ocjeniti rad na tragu kada pas goni usporedno sa tragom ovisno o smjeru vjetra (bočni vjetar).

Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline kvaliteta njuha je 9.

8.1.1.2. SIGURNOST NA TRAGU

Sigurnost na tragu očituje se u tome koliko pas sigurno i točno prati zadani trag. Učestalo gubljenje traga, nesigurnost u radu, presijecanje okuka i slično govori nam o lošoj sigurnosti na tragu i vjerojatno lošem njuhu. Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline sigurnost na tragu je 4.

8.1.1.3. SLJEDOVOLJNOST

Volja za praćenjem traga naziva se sljedovoljnost. Ocjenjuje se način i upornost u savlađivanju prepreka, zavoja, petlji itd. Posebno treba promatrati želju i upornost da pas pronade izgubljeni trag i goni ga. Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline sljedovoljnost je 4.

8.1.1.4. SLJEDOGLASNOST

Za maksimalnu ocjenu glas na tragu treba biti stalan i kvalitetan. Psi koji se samo povremeno javljaju treba ocjeniti sukladno količini i kvaliteti glasa, odnosno sukladno odstupanju od idealnog rada. Siđe li pas prilikom gonjenja sa traga treba ušutiti i ponovno se početi javljati tek kod slijedećeg pronalaska traga. Pse koji glasno gone, a da nisu na tragu (kresači) bezuvjetno treba odstraniti sa ispita (diskvalificirati). Prepušta se ocjeni sudaca da procjene kako će ocjeniti sljedoglasnost pod utiskom odnosno kada pas iz vidoglasnosti pređe u sljedoglasnost. Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline sljedoglasnost je 8.

8.1.1.5. GRMARENJE

Za ispitni teren treba odabrati vegetacijom dobro pokriveni teren, gustiš, šikaru ili kukuružište. Ispitivanje se može obaviti i na šipražjem obraslim jarcima, međutim suci moraju imati mogućnost stalnim vizualnim kontaktom nadgledati rad psa.

Pas treba sustavno pretraživati teren i ako postoji divljač treba je glasno istjerati sa dodijeljenog mu terena. Ukoliko divljači nema na terenu suci moraju imati osjećaj da je teren temeljito pretražen i da na terenu stvarno nema divljači. Ocjenjuje se način na koji pas pretražuje teren i koliko temperamentno i radosno pretražuje. Bodrenje psa je dozvoljeno, ali snižava ocjenu. Neprestano trčanje po putovima, oko vodiča u krug ili neodvajanje od vodiča bitno smanjuju ocjenu. Da bi pas dobio ocjenu 1 mora pretražiti minimalno 25 metara u krug oko vodiča. Pri tom je bitno da se vodič kreće po terenu. Psi koji odu sa terena predviđenog za ispitivanje bez da su našli i gonili divljač i na pozive vodiča se ne vrate u vremenu od 45 minuta treba ocijeniti ocjenom 0. Najvišom ocjenom trebaju biti ocjenjeni psi koji pokažu

odličnu kvalitetu njuha u kombinaciji sa sistematskim pretraživanjem i izraženom vodljivošću i poslušnošću. Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline grmarenje je 7.

8.1.1.6. RAD NA KRVNOM TRAGU

Kod ispitivanja rada na krvnom tragu ispituje se oštrina njuha jazavčara, te volja za rad na tragu i pronalaženje divljači. Krvni trag se postavlja najvećim dijelom u staroj šumi. Na ispitu se postavlja trag minimalne dužine 300 koraka s minimalno jednim tupokutnim ili pravokutnim zavojem. Pas treba niskim nosom vodiča dovesti do primjerka ranjene ili odstrijeljene divljači. Pas ima pravo tri puta sići s traga. Suci utvrđuju je li i kada je pas sišao s traga, a silaženjem se smatra kada se pas udalji 40 i više koraka od traga. Ako se pas samostalno ispravi prilikom silaska sa traga u krugu nekoliko metara ne smatra se greškom i ne treba sniziti ocjenu. Pas bi krvni trag dužine 300 koraka trebao izraditi u vremenu od 30 minuta. Ako ne izradi u predviđenom vremenu treba ga ocijeniti ocjenom 0.

Najvišu ocjenu treba dati psu koji ima dobar njuh i posebno izraženu volju za nalaženjem i sigurnost na tragu. Pse nezainteresirane za praćenje traga bez izražene kvalitete njuha treba ocijeniti ocjenom 0. Koeficijent kojim se množi ocjena je 13.

8.1.1.7. SKLONOST ZA RAD U VODI

Na ispitu rada u vodi ispituje se prirodna sklonost za rad u vodi i sklonost za nošenje vodene pernate divljači za pse jazavčare. Svrha ispita je ocijeniti stupanj nasljeđenih prirodnih osobina i upotrebljivost psa u lovu na vodenu pernatu divljač. Pas čvrstog karaktera obično je sklon radu u vodi. Ispit rada u vodi treba provoditi ako je ikako moguće u stajaćoj ili sporo tekućoj vodi. Moramo voditi računa o tome da nagibi na ulazu i izlazu iz vode budu savladivi za jazavčara. Vodič sa psom dolazi do obale te priprema psa na očekujuće polijetanje divljači i hitac. Jedan od pomoćnika baci divljač u vodu desetak metara dalje od obale tako da pas vidi divljač. Istovremeno drugi pomoćnik ispali hitac sačmaricom u zrak. Suci dozvoljavaju vodiču da oslobodi psa i da počne sa radom. Vodič obavezno treba skinuti psu povodnik i ogrlicu kako ne bi ometala psa prilikom rada u vodi. Ocjenjuje se kako pas ulazi u vodu, kako pliva i kakvu ima volju za radom u vodi i donošenjem divljači.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline sklonost za rad u vodi je 10.

8.1.1.8. PONAŠANJE NA PUCANJ

Vodiči pasa sa svojim psima predviđenima za ispit rasporede se po natjecateljskim brojevima u krug promjera tridesetak metara. Službeni pucač se udalji od ispitivanih pasa 15-

20 metara i pripremi pušku sačmaricu za opaljivanje. Pučač treba pušku usmjeriti koso prema gore u smjeru suprotnom od ispitivanih pasa i pri tom mora obratiti pozornost na sigurnost natjecatelja, gledatelja i ostalog osoblja. Vodiči se sa psima kreću u krug, s opuštenim povodnicima. Sudac ili suci se nalaze u centru kruga i promatraju reakcije pasa na ispaljeni hitac. Vodiči imaju pravo diskretno upozoriti pse prije ispaljenog hica. Pučač na znak suca ispalji hitac te suci promatraju reakcije pasa. Nakon isteka vremena od 30 sekundi pucanj se ponavlja. Psa koji nezainteresirano i hladnokrvno reagira na ispaljeni hitac, te psa koji zainteresirano i pažljivo prati sve oko sebe, bez ikakvih znakova streloplašljivosti, treba ocijeniti maksimalnom ocjenom (4).

Pas koji pokazuje bilo kakve znakove streloplašljivosti, bilo podvijanjem repa, pokušajem bježanja, skakanjem na vodiča i cviljenjem od straha, treba ocijeniti ocjenom 0. Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline mirnoća na pucanj je 5.

Psi jazavčari koji su u jednoj od disciplina dobili ocjenu 0 ne mogu položiti ispit. Ako je bilo koja od disciplina ocijenjena ocjenom 1 pas može dobiti samo III nagradni razred. Za prvi (I) nagradni razred na ispitu nad zemljom potrebno je od 190 do 240 bodova. Za drugi (II) nagradni razred na ispitu nad zemljom potrebno je od 140 do 189 bodova, a za treći (III) nagradni razred na ispitu nad zemljom potrebno je od 100 do 139 bodova. Psima koji su sa uspjehom okončali IPONZ u rodovnicu ili radnu knjižicu se upisuje: položio IPONZ, nagradni razred i broj bodova.

8.1.2. ISPIT PRIROĐENIH OSOBINA ISPOD ZEMLJE (IPOPZ)

Ispit prirođenih osobina ispod zemlje služi za ispitivanje nivoa i kvalitete osobina koje su psi naslijedili od predaka i za priučavanje jazavčara kasnijem lovačkom radu ispod zemlje. Ispit se u pravilu odvija u umjetnom rovu.

Na ispitu prirođenih osobina ispituju se slijedeće discipline: sklonost za ulaženje u rov, pretraživanje rova, ustrajnost u rovu, glas u rovu, oštrina (istjerivanje lisice).

8.1.2.1. SKLONOST ZA ULAŽENJE U ROV

Grabežljivu divljač protjeramo od ulaza u rov do kotla za ispitivanje za svakog psa posebno. Pas kojega ispituje ne smije vidjeti ispuštanje divljači. Nakon toga vodič sa psom

dolazi do glavnog ulaza u rov. Uz dozvolu sudaca odvezuje psa i pušta ga u rov. Najboljom se ocjenom ocjenjuje pas koji sa voljom i strašću ulazi u rov, te pokaže nagon za pretraživanjem. Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline sklonost za ulaženje u rov je 1.

8.1.2.2. PRETRAŽIVANJE ROVA

Odmah nakon ispitivanja sklonosti za ulaženje u rov nastavlja se ispitivanje discipline pretraživanje rova. Vodič ima pravo bodriti svojega psa sve do nailaska na rešetku i oglašavanja na grabežljivca.

Mlađi psi bez iskustva u rovu mogu se metnuti u rov pred rešetku kod samog grabežljivca kako bi osjetili divljač. Tada se vade iz rova i meću pred ulaz u rov. Ako tada prođe kroz rov može se i dalje ispitivati ali mu se ocjena iz pretraživanja mora smanjiti. Najbolje se ocjenjuje ako pas brzo i strastveno pretraži rov bez izlaska van iz rova, pronade divljač i ogłosi se odmah po nailasku na rešetku koja ga odvaja od divljači.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline pretraživanje rova je 5.

8.1.2.3. USTRAJNOST U ROVU

Pas treba sustavnim oblajavanjem blokirati divljač na rešetci u kotlu za ispitivanje, težiti savladati prepreku i doći u kontakt sa divljači. Najbolje je da rešetku ne napušta do podizanja rešetke. Najboljom se ocjenom ocjenjuje kada pas neprekidno laje na rešetci u trajanju od 5 minuta, a ocjenom 0 pse koji ne priđu rešetki bliže od 2 metra u pretraživanju i lajanju. Koeficijent kojim se množi ocjena iz ustrajnosti u rovu je 7.

8.1.2.4. GLAS U ROVU

Glas u rovu ocjenjuje se tijekom cijeloga rada dok se rešetka ne dignu. Predviđeno vrijeme ispitivanja glasa na rešetci je pet minuta. Na ocjenu iz discipline glas u rovu utječu visina, jačina, boja glasa i neprekidnost oglašavanja (količina i kvaliteta). Što je glas višnji, zvonkiji i vrištaviji zaslužuje višu ocjenu i treba ga bolje ocjeniti od dubokog i hrapavog. Pas treba sustavno i neprekidno oblajavati konstantnom količinom i kvalitetom glasa. Najbolje se ocjenjuje kada pas dođe do rešetke i oglašava se istim intenzitetom sa dosta glasa (barem 20 puta u minuti), dobre boje i visine glasa. Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline glas u rovu je 5.

8.1.2.5. OŠTRINA (*Istjerivanje lisice*)

Psa jamara od ostalih pasa bitno izdvaja njegova građa tjela i oštrina. Građa tjela je prilagođena radu pod zemljom, a odlikuju ga hrabrost, srčanost i ustrajnost u borbi sa grabežljivom divljači. Oštrina se ispituje u radu na lisicu. Da bi pas položio ispit prirodnih osobina dovoljno je da lisicu oblaže u trajanju 5 minuta, a guranje rešetke nije obavezno. Najbolje se ocjenjuje pas koji lisicu žestoko oblajava i izgura u prostor za istjerivanje. Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline oštrina je 9.

Za prvi (I) nagradni razred na ispitu pod zemljom potrebno je od 90 do 108 bodova.

Za drugi (II) nagradni razred na ispitu pod zemljom potrebno je od 70 do 89 boda,

a za treći (III) nagradni razred na ispitu pod zemljom potrebno je od 50 do 69 bodova.

Ako pas u nekoj od disciplina dobije ocjenu 0 ne može položiti ispit.

Pas koji iz jedne od disciplina dobije ocjenu 1, može osvojiti samo III nagradni razred.

Psi jazavčari koji su položili ispit pod zemljom u rodovnicu dobijaju oznaku «IPOPZ».

8.2. GLAVNI ISPIT

Ispitivanje pasa na glavnim ispitima ima svrhu dokazati upotrebljivost jazavčara u praktičnom lovu. Psi privedeni na glavni ispit trebaju biti kvalitetno obučeni i pripremljeni za ispit.

Da bi jazavčar mogao pristupiti glavnom ispitu mora imati minimalno 12 mjeseci starosti. Psi čiji vlasnici imaju prebivalište na teritoriju Republike Hrvatske moraju biti upisani u jednu od Hrvatskih rodovnih knjiga. Za pse prijavljene na natjecanje u vlasništvu stranaca vrijede odredbe države iz kojih dolaze.

Na glavni ispit smiju pristupiti oni psi koji su sa uspjehom položili IPONZ i IPOPZ i ocjenjeni su pozitivnom ocjenom oblika.

Na glavnom ispitu ocjenjuju se slijedeće discipline: ponašanje na pucanj, vodljivost na terenu: nevezan i vezan, odloživost: nevezan i vezan, ponašanje na stajalištu (za vrijeme gonjenja): nevezan i vezan, rad na umjetnom krvnom tragu, grmarenje, sljedoglasnost.

8.2.1. PONAŠANJE NA PUCANJ

Vodiči sa svojim psima se rasporede u krug na otvorenom prostoru. Psi trebaju privezani stajati ili sjediti uz nogu vodiča. Pucač treba stajati 15-20 metara udaljen od vodiča

sa psima i pucnjeve ispaljivati koso prema gore u smjeru suprotnom od pasa. Po nalogu sudaca pucač ispuca dva pucnja sa određenim vremenskim razmakom između hitaca. Istovremeno se ispituje više pasa. Pas ne treba pokazivati nikakvu dozu streloplašljivosti prilikom pucanja. Treba pokazati hladnokrvnost i čvrstoću karaktera.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline ponašanje na pucanj je 1.

8.2.2. VODLJIVOST

Vodljivost se ispituje na način da je pas privezan dugačkim povodnikom vodiču preko ramena, a vodič ne smije držati povodnik u ruci. Vodič sa vezanim psom hoda kroz šumu između drveća praveći osmice, petlje, zavoje, okuke i slično. Pri tom treba mijenjati smjer i brzinu kretanja hodajući blizu uz drveće. Pas treba bez posebnih zapovjedi hodati uz nogu vodiča i ne smije se petljati oko drveća.

Prilikom ispitivanja nevezanog psa vodič se kreće sa psom uz lijevu nogu. Prilikom kretanja vodič mijenja smjer i brzinu kretanja. Na zapovijed sudaca vodič treba stati, okrenuti se, nastaviti kretanje itd. svaki puta kada vodič stane pas treba sjesti uz lijevu nogu vodiča. Prilikom svakog okreta vodiča pas treba proći iza leđa vodiča.

Disciplina vodljivost nevezan i vodljivost vezan ocjenjuje se posebno.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline vodljivost nevezan je 2.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline vodljivost vezan je 1.

8.2.3. ODLOŽIVOST

Psi se ispituju odvojeno jedan po jedan. Vodič treba otići sa psom i odložiti ga na predviđeno mjesto koje unaprijed odrede suci. Vodič treba prije odlaganja sucima dati do znanja da li će psa odložiti vezanog ili nevezanog. Prilikom odlaganja vezanog psa vodič mora psu skinuti ovratnik i povodnik sa vrata i pokazati sucima. Nakon toga se vodič udalji do zaklona kako ga pas ne bi vidio. Napusti li pas mjesto odlaganja prije nego vodič ispali hitac vodič ga ima pravo jednom korigirati. Najbolje se ocjenjuje pas kojeg vodič u kretnji odvede do mjesta predviđenog za ispitivanje odložnosti, te ga odloži bez stajanja i zastajkivanja, a pas ostaje u onom položaju u kojem ga je vodič ostavio. Ako ga je vodič ostavio u ležećem položaju pas se može eventualno podići u sjedeći položaj te pri tom ne smije pokazivati nikakve znakove streloplašljivosti, ne smije lajati, zavijati, cviliti, niti se pokušati ustati i napustiti mjesto. Ocjena 0 ne isključuje psa iz daljnjeg takmičenja.

Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline odloživost vezan je 1.

8.2.4. PONAŠANJE NA STAJALIŠTU

Vodiči se sa psima rasporede rubom šume na udaljenosti 30-50 metara kao u praktičnom lovu. Psi trebaju biti uz lijevu nogu vodiča. Dozvoljeno je da pas leži, sjedi ili stoji privezan ili neprivezan pored vodiča. Pomoćnici po nalogu sudaca hodaju šumom, udaraju štapovima po drveću, viču kao u pogonu, a poželjno je da sa sobom imaju i nekoliko pasa koji će se glasno javljati kao u prirodnom lovu. Pomoćnici povremeno ispaljuju pucnje sačmaricom u zrak. Nakon završenog «pogona» vodiči se po nalogu sudaca skupljaju na unaprijed predviđenom mjestu.

Pas treba ostati miran pored vodiča, ne smije lajati, cviliti ili natezati povodnik. Maksimalnu ocjenu može dobiti samo onaj pas koji mirno i pažljivo promatra sve što se oko njega događa, ali ne cvili, ne laje, ne skače i ne vuče povodnik. Bitan je sveukupni dojam i osjećaj da pas ni na koji način ne smeta vodiču, da ne plaši divljač i ne ometa ostale sudionike u lovu. Izdavanje posebnih zapovijedi za vrijeme ispitivanja bitno snižava ocjenu. Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline ponašanje na stajalištu nevezan je 2. Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline ponašanje na stajalištu vezan je 1.

8.2.5. RAD NA KRVNOM TRAGU

Kod ispitivanja rada na krvnom tragu ispituje se oštrina njuha jazavčara, te volja za rad na tragu i pronalaženje divljači. Krvni trag se postavlja najvećim dijelom u staroj šumi. Na ispitu se postavlja trag minimalne dužine 800 koraka sa dva tupokutna ili pravokutna zavoja. Razmak između dva susjedna traga ne smije biti manji od 200 metara. Za izradu traga treba upotrijebiti 2,5-3 decilitra krvi papkaste divljači istovrsne sa divljači na kraju traga. Na kraju traga mora ležati divljač iste vrste kao i upotrijebljena krv pri izradi traga. Pas treba niskim nosom vodiča dovesti do primjerka ranjene ili odstrijeljene divljači. Pas ima pravo tri puta sići sa traga. Suci utvrđuju da li je i kada je pas sišao sa traga, a silaženjem se smatra kada se pas udalji 40 i više koraka od traga. Suci moraju obavezno pokazati gdje je pas sišao sa traga.

Svako silaženje sa traga smanjuje ocjenu. Primijeti li vodič da je pas izgubio trag odmah mora prijaviti sucu i pokušati ispraviti psa i vratiti ga na trag bez pomoći sudaca, a najbolje je da se pas samostalno ispravi i vrati na trag. Pas bi krvni trag dužine 800 koraka trebao izraditi u vremenu od 60 minuta. Ako ne izradi u predviđenom vremenu treba ga ocijeniti ocjenom 0. Posebno treba uzeti u obzir pokazivanje krvi, dlake, kosti, kože ili drugih dijelova tijela ranjene divljači i adekvatno tome dati ocjenu. Najvišu ocjenu treba dati psu koji ima dobar njuh i posebno izraženu volju za nalaženjem, sigurnost na tragu, te kada suci dobiju utisak da

bi ispitivani pas sa sigurnošću odradio i prirodni krvni trag. Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline rad na krvnom tragu je 8.

8.2.6. GRMARENJE

Svakom psu treba dodjeliti još nepretraženi dio terena veličine minimalno 150 ×150 koraka. Suci i pomoćnici se trebaju rasporediti tako da imaju potpuni pregled nad cijelokupnim radom psa. Pas treba u širokim lukovima pretražiti dodjeljeni teren i pri tome se koristiti povoljnim vjetrom. Ako pas prilikom pretraživanja digne divljač treba je glasno slijediti. Kada pas prestane goniti treba se u što kraćem vremenu vratiti vodiču. Pse koji ne žele ući u gustiš, ne odvajaju se od vodiča, igraju se ili samo optrčavaju oko gustiša i ne žele tražiti treba ocjeniti ocjenom 0. Ako na dodjeljenom terenu nema divljači, a pas traži temeljito i sa voljom nikako mu ne smijemo sniziti ocjenu. Koeficijent kojim se množi ocjena iz discipline grmarenje je 5.

8.2.7. SLJEDOGLASNOST

Svi prijavljeni psi na glavni ispit nad zemljom moraju imati položen ispit sljedoglasnosti na ispitu prirođenih osobina. Postignuti broj bodova na ispitu iznad zemlje (IPONZ) prepisuje se na ocjensku listu.

Za prvi (I) nagradni razred na glavnom ispitu potrebno je od 95 do 112 bodova.

Za drugi (II) nagradni razred na glavnom ispitu potrebno je od 70 do 94 bodova.

Za treći (III) nagradni razred na glavnom ispitu potrebno je od 50 do 69 bodova.

8.3. SPECIJALNI ISPIT NA KRVNOM TRAGU

Specijalni ispit na krvnom tragu za jazavčare ispituje se po posebnom pravilniku o radu pasa na krvnom tragu za sve pasmine lovačkih pasa. Sve odredbe pravilnika o radu na krvnom tragu odnose se i na pse jazavčare.

8.4. SPECIJALNI ISPIT U RADU NA DIVLJU SVINJU

Specijalni ispit na divlju svinju se ispituje po posebnom pravilniku za ispite u radu na divlju svinju i istovjetan je za sve pasmine pasa glasnog gona.

9. ZAKLJUČAK

U mojem radu ukratko je predstavljena i opisana pasmina jazavčara. Jazavčari su psi koji se koriste za različite namjene – od kućnih ljubimaca, lovačkih pasa do izložbenih pasa. Jazavčar je omiljen kao kućni pas koji se svojom inteligencijom i osobinama savršeno uklopio u gradski život - no i dalje ostaje vjeran svojim prvotnim lovačkim osobinama. Prirođene osobine psa su ono što je zapisano u genima psa, ono što je on naslijedio od svojih predaka. Osnovni i jedini zadatak vodiča u obuci mladoga psa je pobuditi te urođene osobine. Po naravi jazavčar je prijateljski raspoložen, nije razdražljiv niti agresivan, stabilnog je temperamenta. Strastven u lovu, ustrajan i brz i izvrsnog je njuha. Sve u svemu izvrstan pas!

Ovaj rad završila bih s citatom Gilda Radner-a;
"Mislim kako su psi najnevjerovatnija stvorenja; oni daju bezuvjetnu ljubav. Za mene to je uzor po kojem bi trebali živjeti.. "

10. LITERATURA

- Maria Constantino, Helen Digby (2007): Psi – potpuni vodič; Veble commerce, Zagreb
- Bauer, M. (1985): Pas moj prijatelj; Sveučilišna naklada Liber, Zagreb
- Jugoslavenski kinološki savez (2001): Standardi rasnih pasa po FCI grupama 2; Grafičko izdavačka kuća Trstenik, Beograd
- FCI - Standard, 13. 07. 2001 / GB, preuzeto iz časopisa "MOJ PAS"
- Hrvatski lovački savez, Povjerenstvo za lovnu kinologiju hrvatskog lovačkog saveza (2011.): Pravinik o radu pasa jazavčara, Zagreb
- Lovrenčić, Reicher, Ercegović, Javor, Lemo (2006): Priručnik za sudačke pripravnike; Kirsch offset, Zagreb
- www.pasmojprijatelj.com/sr//
- www.hks.hr

11. SAŽETAK

Ljudska bića i psi na mnoge načine dijele simbiotski odnos: ljudi uzimaju pse kao kućne ljubimce, te skrbe o njima u zamjenu za društvo, zaštitu i bezuvjetnu odanost. Čovjek i pas su tijekom stoljeća razvili jedinstveno, nerazdvojno partnerstvo.

Postoji više od četiristo posebnih psećih pasmina, a njihov različit izgled u potpunosti je rezultat ljudske intervencije. Psi su se uzgajali kako bi udovoljili hirovima svojih vlasnika, a raznovrsnost njihova izgleda odražava se u mnogim sposobnostima i karakteristikama.

Prva udruženja uzgajivača i ljubitelja pojedinih pasmina pasa počinju se pojavljivati početkom devetnaestog stoljeća. Stvaraju se prvi klubovi kojima je cilj provoditi planski i sustavni uzgoj pasa, selekcionirati ih i stvarati standarde. Krajem devetnaestog i početkom dvadesetog stoljeća, uznapredovao je uzgoj pasa. Takav nagli i široki pokret organiziranja ljubitelja i uzgajivača pasa u Europi, rezultirao je stvaranjem međunarodne organizacije koja ima zadaću koordinirati stručni rad oko uzgoja i selekcije pasa. Tako je u Europi ustanovljena FCI, kao strogo stručna organizacija. (Fédération Cynologique Internationale) Standard opisuje konstitucijski sasvim zdravog i idealnog psa jedne pasmine. Danas Kinološki savez ima standarde pasmina za šest glavnih skupina pasa: goniče, terijere, lovačke pse, pse za pratnju, patuljaste psiće i radne pse.

FCI dijeli pasmine u 10 grupa, a jazavčarima je namijenio zasebnu IV. grupu. U njoj su razvrstani po veličini i dlaci. Jazavčar se uzgaja u tri veličine (standard koji nosi naziv samo jazavčar, patuljasti i kuničar) i s tri različite vrste dlake (kratkodlaki, dugodlaki i oštrodlaki).

Jazavčar je ozbiljan, staložen, uvijek budan, oštar i pouzdan pas. Današnjeg jazavčara karakteriziraju kratke i jake noge, te golemi prsni koš što dobiva na volumenu u usporedbi s nogama. Njemački naziv 'dachshund' prevodi se kao 'pas za jazavce', što opisuje prvobitnu ulogu psa, a to je otkrivanje jazavaca njuhom i istjerivanje onih koji su se zavukli pod zemlju. Njegovo dugo tijelo, slično kobasici, kratke noge i prilično velika stopala, omogućavali su mu da se zavlači u uske rupe i tunele kako bi odande izvukao svoj plijen.

Psi se ocjenjuju na kinološkim priredbama, a to su smotre, savezne, međunarodne i svjetske izložbe. Ocjenjivanje predstavlja ocjenu građe psa, te njegova postignuća u školovanju i posjedovanje različitih vještina. Također se lovački psi ocjenjuju i od strane lovačkih saveza. Ocjenjuju se njihove prirodene osobine. Uloga vodiča je da obukom probudi te urođene osobine i malo ih zaobliči da to što je pas naslijedio ljepše izgleda i služi u lovu.

12. SUMMARY

Human beings and dogs share a symbiotic relationship: people take dogs as pets, and care for them in exchange for the company, protection and unconditional loyalty. Man and dog developed a unique, inseparable partnership during centuries.

There are more than four hundred specific dog breeds and their different look is entirely made as the result of human intervention. Dogs were bred to satisfy the whims of its owner, and the diversity of their appearance reflects in many abilities and characters.

The first association of breeders and lovers of specific dog breeds begin to appear at the beginning of 19th century. First clubs were created whose aim was to implement a planned and systematic breeding of dogs, selection and creating standards. In the beginning of 20th century, breeding of dogs progressed. Such a rapid and broad movement to organize lovers and breeders of dogs in Europe, has resulted in the creation of an international organization which is tasked to coordinate the professional work around the breeding and selection of dogs. Thus, the FCI was established in Europe, as a strictly professional organizations. Standard describes the constitutionally quite healthy and a perfect dog of one breed. Today Kennel Association has standards for the breed of the six major groups of dogs: hounds, terriers, hunting dogs, companion dogs, toy puppies and working dogs.

FCI divides breeds into 10 groups, and the dachshund is in a separate IV. group. They are sorted by size and coat. Dachshund is bred in three sizes (standard, miniature and the rabbit dog) with three different types of hair (smooth Dachshund, longhaired and wirehaired Dachshunds).

Dachshund is a serious, calm, always alert, sharp and reliable dog. Today he is characterized by short and strong legs and a huge chest that gets the volume compared with their feet. The German name "Dachshund" is translated as 'dog for badgers', which describes the original role of the dog - to detect badgers using flair and expel those who had crawled under the ground. His long, sausage like body, short legs and rather large feet, allowed him to crawl in tight holes and tunnels in order to draw his prey.

Dogs are evaluated on the kennel events, such as festivals, federal, international and world exhibitions. People evaluate the structure of the dog, and his achievements in education and possessing different skills. Also, the hounds are evaluated by the Hunting Association. They evaluate their inherent qualities. The role of the guide is to awake those innate qualities with training and to modulate them and make them usefull in hunting.

13. TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište J. J. Strossmayera
Poljoprivredni fakultet u Osijeku
Završni rad

UZGOJ I OBUKA JAZAVČARA

Marina Jandrić

Sažetak: Postoji više od četiristo posebnih psećih pasmina, a njihov različit izgled rezultat je ljudske intervencije. Prva udruženja uzgajivača i ljubitelja pojedinih pasmina pojavljuju se početkom devetnaestog stoljeća. Stvaraju se klubovi kojima je cilj provoditi planski i sustavni uzgoj pasa, selekcionirati ih i stvarati standarde. Danas Kinološki savez ima standarde pasmina za šest glavnih skupina pasa: goniče, terijere, lovačke pse, pse za pratnju, patuljaste psiće i radne pse. FCI dijeli pasmine u 10 grupa, a jazavčari su IV. grupa. Jazavčar se uzgaja u tri veličine (standard, patuljasti i kuničar) i s tri različite vrste dlake (kratkodlaki, dugodlaki i oštrodlaki). Jazavčar je ozbiljan, stalozen, uvijek budan, oštar i pouzdan pas. Njemački naziv 'dachshund' prevodi se kao 'pas za jazavce', što opisuje prvobitnu ulogu psa, otkrivanje jazavaca njuhom i istjerivanje onih koji su se zavukli pod zemlju. Psi se ocjenjuju na kinološkim priredbama, a to su smotre, savezne, međunarodne i svjetske izložbe.

Summary: There are more than four hundred specific dog breeds and their different look is entirely made as the result of human intervention. The first association of breeders and lovers of specific dog breeds begin to appear at the beginning of 19th century. First clubs were created whose aim was to implement a planned and systematic breeding of dogs, selection and creating standards. Today Kennel Association has standards for the breed of the six major groups of dogs: hounds, terriers, hunting dogs, companion dogs, toy puppies and working dogs. FCI divides breeds into 10 groups, the dachshund is in IV. group. Dachshund is bred in three sizes with three different types of hair (smooth, longhaired and wirehaired). Dachshund is a serious, calm, always alert, sharp and reliable dog. The German name "Dachshund" is translated as 'dog for badgers', which describes the original role of the dog - to detect badgers using flair and expel those who had crawled under the ground. Dogs are evaluated on the kennel events, such as festivals, federal, international and world exhibitions.